

การศึกษาการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ ในการเรียนการสอนคันจิ สำหรับผู้เรียน ชาวไทยในระดับกลางตอนต้น

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการรายงานผลการวิจัยทดลองใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิในการเรียนการสอนคันจิสำหรับผู้เรียนชาวไทยระดับชั้นกลางตอนต้น จำนวน 8 คน แผนผังเชื่อมโยงคันจินี้ประยุกต์มาจาก Mind Map ซึ่งพัฒนาโดยโทนี บูซาน ร่วมกับบุษ ส่วนประกอบแสดงความหมาย ซึ่งเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่อักษรคันจิและคำศัพท์อื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ความหมายของคันจิอย่างมีระบบ วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้คือ 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้คันจิโดยใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ และ 2) สำรวจทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ วิธีการดำเนินการวิจัยคือ ทำการทดลองให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ 4 ครั้งเพื่อนำผลของแต่ละครั้งมาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยและแปลผลเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า 1) การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนเข้าใจความหมายพื้นฐานของคันจิมากขึ้น ผู้เรียนมีความกล้าที่จะเพิ่มเติมคำศัพท์นอกชั้นเรียน ได้ฝึกใช้จินตนาการในการเรียนรู้มากขึ้น 2) การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ผู้เรียนเห็นว่าการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่ไม่ยาก และมีประโยชน์ แต่ยังไม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนชอบคันจิได้ ปัญหาที่พบในงานวิจัยนี้คือ พื้นฐานความรู้ด้านคันจิและคำศัพท์ของผู้เรียนระดับกลางตอนต้นยังมีไม่มากพอ จึงทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ได้มากเท่าที่ควร อีกทั้งยังพบว่าการเขียนผิด และอุปสรรคในงานวิจัยชิ้นนี้คือ ระยะเวลาที่จำกัดในการทำกิจกรรม และขนาดของกลุ่มประชากรซึ่งมีขนาดเล็ก ทำให้ยังไม่สามารถสรุปผลเชิงแนวโน้มได้

คำ

สำคัญ

การเรียนการสอนคันจิ, แผนผังเชื่อมโยงคันจิ, บุษ

A Study of Using Kanji Mapping in Kanji Instruction for Pre-Intermediate Thai Learners of Japanese

Abstract

This article report on the results of an experimental study using Kanji Mapping in Kanji instruction for 8 pre-intermediate Thai learners of Japanese. Kanji Mapping has been applied from a Mind Map which was developed by Tony Buzan, combined with Bushu (部首), Kanji's radical representing meaning as a linkage to other Kanji and vocabularies in order to support Kanji learning. The purposes of this research are 1) to study a change on using Kanji Mapping for learners. 2) to survey an attitude of learners toward using Kanji Mapping. For research methodologies, the researcher assigned the learners to write Kanji Mapping 4 times to collect the results and analyze comparatively to find out the average and interpret result descriptively. The results are 1) In terms of changes in learning, Kanji Mapping can help the learners understand the basic meanings of Kanji more easily. The learners have gained self-confidence in learning new vocabulary imaginatively in wider contexts outside the classroom. It is found that this technique is also suitable for vocabulary review. 2) In terms of learners' attitudes, the learners have realized the benefits of Kanji Mapping. In their opinions, it is an easy and useful technique. However, it fails to make learners enjoy learning Kanji. The problem found in this research was lacking of basic knowledge in Kanji and vocabularies in the pre-intermediate learners, so the learners could not make linkages of vocabularies as much as they were expected, and there were miswriting found as well. The obstacles of this research were lacking of time to do activities and insufficient size of population, then the tendency result cannot be concluded.

Key words

Kanji instruction, Kanji mapping, Bushu

1. ที่มาและความสำคัญ

การเรียนรู้คันจิของผู้เรียนชาวไทยมีปัญหาหลายอย่าง เช่น ผู้เรียนไม่สามารถจดจำอักษรคันจิได้ เนื่องจากอักษรคันจิมีความซับซ้อน และเป็นอักษรแทนความหมาย ซึ่งแตกต่างกับอักษรไทยที่เป็นอักษรแทนเสียง อีกประการหนึ่งคือ ผู้เรียนไม่สามารถจดจำเสียงอ่านของคันจิได้ เนื่องจากอักษรคันจิตัวหนึ่ง ๆ มีเสียงอ่านหลากหลาย มีทั้งอ่านเสียงจีน เสียงญี่ปุ่น และบางครั้งอ่านได้หลายเสียง เพราะในภาษาญี่ปุ่นมีคำพ้องเสียงมาก นอกจากนี้ จำนวนโจโยคันจิ (常用漢字) ซึ่งเป็นคันจิที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีมากถึง 2,136 ตัว ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และจดจำข้อมูลของคันจิในหลาย ๆ ด้าน คือ ด้านเสียงอ่าน รูปร่าง และความหมาย เป็นจำนวน 1,000-2,000 ตัวอักษรเป็นพื้นฐาน

กลวิธีการเรียนคันจิของผู้เรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีการเขียนคันจิเข้าไปซ้ำมา เพื่อให้จดจำคันจิได้ แต่ผู้เรียนบางคนไม่ชอบใช้วิธีการเขียนคันจิเข้าไปซ้ำมา บางคนไม่ชอบท่องจำคันจิ จึงทำให้ไม่สามารถเรียนรู้และจดจำได้ เมื่อไม่สามารถจดจำคันจิพื้นฐานและเข้าใจคันจิได้ จึงเป็นอุปสรรคต่อการเรียนภาษาญี่ปุ่นในระดับขั้นสูงขึ้น ทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ท้อถอย และรู้สึกว่าไม่อยากเรียนคันจิ ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการพัฒนาวิธีการสอนคันจิโดยเน้นหลัก 2 ประการต่อไปนี้

- 1) ทำอย่างไรให้ผู้เรียนจดจำคันจิได้ง่าย
- 2) ทำอย่างไรให้ผู้เรียนเรียนรู้ศัพท์คันจิได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาวิธีการหรือเทคนิคที่ช่วยเสริมสร้างความจำ และเรียนรู้คันจิจากเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ผู้วิจัยพบว่า มีวิธี Mind Map (แผนที่ความคิด) ของโทนี บูซาน ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้สำหรับการจดบันทึกและช่วยให้สมองจดจำข้อมูลได้ วิธีการเขียนจัดเรียงและเชื่อมโยงข้อมูล ได้แก่ แผนผังคำศัพท์ แผนผังโน้ตค้นในปัจจุบันพบว่าการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำ Mind Map

และแผนผังคำศัพท์มาประยุกต์ใช้เป็นแผนผังเชื่อมโยงคันจิ และทดลองใช้เพื่อหาวิธีการที่จะช่วยเหลือผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยให้เรียนรู้คันจิได้ง่ายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. วรรณกรรม

Mind Map หรือ แผนที่ความคิด (ต่อไปนี้จะเรียกว่า แผนที่ความคิด) คือ เครื่องมือด้านความคิดที่ทำงานเช่นเดียวกับสมอง คิดค้นโดยโทนี บูซาน นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ซึ่งเป็นวิธีการจดบันทึกที่สะท้อนการทำงานของสมองทั้งความสามารถในการเชื่อมโยงและการคิดแบบกระจายออกจากศูนย์กลาง (Radiant Thinking) การจดบันทึกโดยใช้แผนที่ความคิดนั้นเป็นวิธีการที่ตรงกับการทำงานของสมอง จึงทำให้สมองทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และกระตุ้นการทำงานของสมองโดยการใช้รูปภาพ มิติ เส้นโค้ง สี สัน รส ในการเขียน ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิภาพในการจดจำดียิ่งขึ้น

แนวคิดเรื่องแผนที่ความคิดมีอิทธิพลต่อวงวิชาการของญี่ปุ่น ดังจะเห็นได้จากหนังสือแปลของโทนี บูซาน ที่ออกมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2005 และหลังจากนั้นพบว่ามีการนำผลการวิจัยที่นำแผนที่ความคิดไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ เช่น

- 1) ใช้ทดลองให้ผู้เรียนสรุปเนื้อหาจากในบทเรียนผลที่ได้พบว่าแผนที่ความคิดช่วยในการจัดเรียงความคิด กำหนดเป้าหมายให้ชัดเจน นำไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้ดีขึ้น (高橋, 2012; 片岡, 2009)
- 2) ใช้ทดลองให้ผู้เรียนเขียนแผนที่ความคิดในหัวข้อ “สร้าง 로봇” โดยแบ่งหัวข้อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการสร้าง 로봇 เช่น การวางแผน ผลจากการทดลองพบว่าแผนที่ความคิดช่วยในการวางแผน การเรียบเรียงข้อมูล ดึงดูดความสนใจในการเขียน และนำไปประยุกต์ใช้ในด้านอื่น ๆ ได้ (山本・大関・五百井, 2009)

3) ใช้เป็นวิธีเรียบเรียงความคิดในการสรุปเนื้อหาต่าง ๆ เช่น การเขียนเรียงความ (和田, 2010) การฟังและดูข่าวที่วิพากษ์นั้นสรุปประเด็นสำคัญ (田中, 2004) การดูสารคดีและสรุปสาระสำคัญในวิชา「日本事情 (วิชาเกี่ยวกับสังคมญี่ปุ่น)」(飯島, 2012)

สำหรับการเรียนรู้อักษรคันจิ พบว่ามีงานวิจัยที่นำแนวคิดในลักษณะเดียวกับแผนที่ความคิดของโทนี บูซานมาใช้ ดังนี้

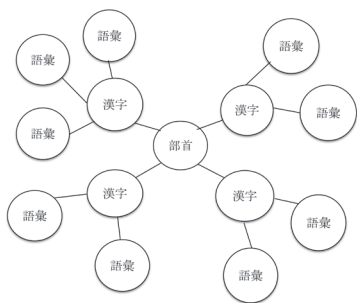
1) ใน Project on Language Activities and Competences of the CEFR B1 level Activities' report of 2012 (KU LEUVEN, 2013) ได้มีรายงานเกี่ยวกับการใช้แผนที่ความคิด (意味地図) ใช้กับผู้เรียนในระดับ B1 ว่า ในภาษาญี่ปุ่น คันจิเทียบเท่ากับคำศัพท์ ดังนั้น การฝึกฝนคันจิถือว่าการฝึกฝนคำศัพท์ด้วย ซึ่งพบว่าผู้เรียนมีการจำสับสนในกลุ่มคันจิที่เขียนคล้ายกัน ได้แก่ 「特」「持」「待」 เพราะฉะนั้นจึงควรให้ผู้เรียนฝึกเขียนแผนที่ความคิดคันจิ เพื่อให้ฝึกคิดความหมายของบุขุแต่ละตัวไปพร้อม ๆ กัน (インゲボルグ, 2012)

2) การเขียนแผนที่ความคิดเชื่อมโยง (概念地図) กับคำศัพท์ โดยใช้ทฤษฎีสัมพันธ์เชื่อมโยง (Connectionism) ซึ่งให้ผู้เรียนเขียนแผนที่ความคิดเชื่อมโยง 5 ครั้ง โดยกำหนดให้เชื่อมโยงออกมาจากคำว่า「自然」 ผลพบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นได้จากการเชื่อมโยงของตนเอง (徳弘, 2003)

3) การนำแผนผังคำศัพท์มาใช้ในชั่วโมงเรียนคันจิ โดยให้ผู้เรียนจัดกลุ่มคำศัพท์ในแบบเรียนตามแผนผังคำศัพท์ แล้วให้ผู้เรียนเขียนคำศัพท์เพิ่มลงไป จากนั้นจึงให้ผู้เรียนสร้างแผนผังคำศัพท์ของตนเองและนำคำศัพท์ที่เขียนได้ไปใช้เขียนเรียงความ ผลพบว่าการเขียนแผนผังคำศัพท์ทำให้ผู้เรียนสามารถจัดเรียงข้อมูลใช้จินตนาการได้อย่างอิสระ และผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าแผนผังคำศัพท์มีประโยชน์ (飯島, 2015)

4) การเขียนอักษรคันจิโดยใช้แผนที่ความคิด โดยให้ผู้เรียนเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ของคันจิ เช่น เสียงอ่าน ความหมาย จำนวนเส้น ตัวอย่างประโยค และเรื่องราวที่พบคันจิตัวนั้น ๆ ใช้เชื่อมโยงกับคันจิตัวที่เขียนอยู่ตรงกลางในแผนที่ความคิด ผลทดลองพบว่าผู้เรียนสนุกกับการเขียนแผนที่ความคิด และเข้าใจคันจิได้อย่างลึกซึ้ง (関・池田, 2014)

ผลจากการทดลองในงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่าแผนที่ความคิดช่วยในการจัดเรียงข้อมูล และผู้เขียนได้ใช้จินตนาการของตนเองจึงทำให้รู้สึกมีส่วนร่วมและสนุก ดังนั้น ผู้วิจัยคาดว่าแผนที่ความคิดจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนคันจิ เนื่องจากแผนที่ความคิดจะช่วยเหลือผู้เรียนในด้านการจัดเรียงข้อมูลคันจิและคำศัพท์ และสามารถดึงดูดให้ผู้เรียนสนใจ และสนุกกับการเขียนคันจิมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้ทฤษฎีการทำงานเชื่อมโยงของสมอง และการคิดกระจายออกจากศูนย์กลางของแผนที่ความคิด มาประยุกต์เป็นแผนผังเชื่อมโยงคันจิ โดยเปลี่ยนจากหัวเรื่องหลักตรงแกนกลางของแผนที่ความคิดให้เป็นบุขุ และเปลี่ยนหัวข้อหลักที่เชื่อมโยงต่อจากแกนกลาง ให้เป็นคันจิที่บุขุตัวที่อยู่ตรงแกนกลาง และเปลี่ยนจากหัวข้อรองให้เป็นคำศัพท์ซึ่งเชื่อมโยงจากคันจิ แล้วจึงนำแผนผังเชื่อมโยงคันจิมาทดลองใช้เพื่อประเมินแนวทางในการเรียนคันจิ โดยงานวิจัยฉบับนี้เน้นเรื่องการเชื่อมโยงความหมายของบุขุ คันจิและคำศัพท์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความหมายพื้นฐานของคันจิ และใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเพื่อให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการของตนเองในการเรียนรู้คำศัพท์ ภาพ 1 คือต้นแบบของการสร้างแผนที่ความคิดที่ใช้เชื่อมโยงกับอักษรคันจิของผู้วิจัย

ภาพ 1 ตัวอย่างแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

3. วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้คันจิ โดยใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ
- 2) เพื่อสำรวจทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการทดลองสอนให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ 4 ครั้ง เพื่อนำผลของแต่ละครั้ง มาวิเคราะห์เปรียบเทียบหาค่าเฉลี่ยและแปลผลเชิงพรรณนา โดยกำหนดเป็นกิจกรรมนอกเวลาเรียน เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงของผู้เรียน รายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัยมีดังนี้

- 1) กลุ่มประชากร คือ ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก ชั้นปีที่ 3 เรียนภาษาญี่ปุ่นมาแล้วไม่น้อยกว่า 300 ชั่วโมง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัคร มีจำนวน 8 คน ความสามารถด้านคำศัพท์คันจิของกลุ่มประชากร เทียบเท่ากับระดับ N4 ของข้อสอบวัดระดับความรู้ JLPT นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำข้อสอบวัดระดับความสามารถด้านคำศัพท์คันจิจำนวน 60 ข้อ คะแนนเต็ม 60 คะแนน โดยอ้างอิงข้อมูลจากหนังสือ 3 เล่ม ได้แก่ 『日本語ハワードリル N3 文字・語彙』アスク, 『パターン別徹底ドリル日本語能力試験 N3』, 『パターン別徹底ドリル日本語能力試験 N4』アルク ผลจากการทดสอบสรุปได้ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความสามารถด้านคำศัพท์คันจิ

ลำดับ	ผู้เรียน	คะแนน	ร้อยละ
1	S1	44	73.3
2	S2	41	68.3
3	S3	46	76.6
4	S4	51	85
5	S5	38	63.3
6	S6	43	71.6
7	S7	47	78.3
8	S8	33	55

- 2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

ก. แบบฝึกเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ซึ่งกำหนดให้เขียนเชื่อมโยงออกจาก 才 โดยให้ผู้เรียนเขียนแผนผังคำศัพท์จำนวน 4 ครั้ง

ข. แบบสอบถามทัศนคติและความคิดเห็น

ค. การสัมภาษณ์ติดตามผล

- 3) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการในช่วงเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ ปี พ.ศ. 2560 โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. ทดสอบความสามารถด้านคำศัพท์คันจิก่อนเริ่ม
2. ทดลองสอน 4 ครั้ง โดยมีกิจกรรมในแต่ละครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิโดยไม่ได้อธิบายคันจิและคำศัพท์ที่เชื่อมโยง จากนั้นให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ จุดประสงค์เพื่อทดสอบความสามารถในการเขียนคันจิในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ครั้งที่ 2 นำเสนอแผนผังเชื่อมโยงคันจิพร้อมอธิบายคันจิและคำศัพท์ที่เชื่อมโยง จากนั้นให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ จุดประสงค์เพื่อทดสอบและประเมินความเข้าใจในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ครั้งที่ 3 ให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ หลังจากผ่านไป 1 สัปดาห์ โดยไม่ให้ข้อมูลใด ๆ กับผู้เรียน จุดประสงค์เพื่อประเมินความจำคำศัพท์ และประเมินความสามารถการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ครั้งที่ 4 ให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ หลังจากผ่านไป 1 เดือนโดยไม่ให้ข้อมูลใด ๆ กับผู้เรียน จุดประสงค์เพื่อประเมินความจำคำศัพท์ และประเมินความสามารถในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

3. ทำแบบสอบถามความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ หลังสิ้นสุดการทดลอง

4. สัมภาษณ์ติดตามผลเพิ่มเติมหลังสิ้นสุดการทดลอง

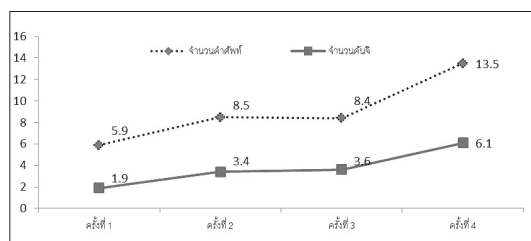
5. ผลการดำเนินงานวิจัย

5.1 ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้คันจิโดยใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้คันจิโดยใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ แบ่งออกเป็น จำนวนคันจิ และคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ลักษณะของคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนลงในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ โดยผลการศึกษาได้ผลสรุป ดังนี้

5.1.1 ผลสรุปด้านจำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

แผนภูมิที่ 1 ผลรวมเฉลี่ยจำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

แผนภูมิที่ 1 เป็นผลแนวโน้มเชิงภาพรวมด้านจำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ 4 ครั้ง ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไปในทางเดียวกันเพื่อวิเคราะห์ผลในเชิงภาพรวมจึงสรุปผลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและได้ผลดังนี้

การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิในครั้งที่ 1 ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิโดยผู้เรียนไม่ได้รับข้อมูลใด ๆ จากผู้วิจัย ผลภาพรวมเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมดเขียนได้คันจิ 1.9 ตัวอักษร คำศัพท์ 5.9 คำ ในครั้งที่ 2 หลังจากผู้วิจัยแจกแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น พร้อมอธิบายคันจิและคำศัพท์ที่เชื่อมโยงกันในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ แล้วให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิอีกครั้ง ผลที่ได้พบว่าผู้เรียนทั้งหมดเขียนได้เฉลี่ยคันจิ 3.4 ตัวอักษร คำศัพท์ 8.5 คำ เมื่อเปรียบเทียบจำนวนการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้คันจิและคำศัพท์ในครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 พบว่าจำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเรียนรู้ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเฉลี่ยจาก 1.9 ตัวอักษร เป็น 3.4 ตัวอักษร และ 5.9 คำ เป็น 8.5 คำ

หลังจากนั้น 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นครั้งที่ 3 และต่อมาอีก 1 เดือน ผู้วิจัยให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นครั้งที่ 4 ผลปรากฏว่า จำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนได้ในแต่ละครั้งมีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะครั้งที่ 4 ซึ่งมีจำนวนคันจิและคำศัพท์สูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ในครั้งที่ 3 ผู้เรียนทั้งหมดเขียนคันจิจำนวนเฉลี่ย 3.6 ตัวอักษร และคำศัพท์ 8.4 คำ ซึ่งเป็นจำนวนใกล้เคียงกับครั้งที่ 2 ส่วนในครั้งที่ 4 ผู้เรียนทั้งหมดเขียนคันจิจำนวนเฉลี่ยได้ 6.1 ตัวอักษร และคำศัพท์ 13.5 คำ ซึ่งในครั้งที่ 4 พบว่ามีคันจิ และคำศัพท์ที่ไม่ปรากฏอยู่ในครั้งที่ 1, 2 และ 3 เป็นจำนวนมาก

เนื่องจากผลจากการทำ Pilot Test พบว่า ผู้เรียนเปิดพจนานุกรมแล้วนำศัพท์ที่ตนเองไม่เข้าใจความหมายมาเขียนลงในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ การทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการให้ผู้เรียนเขียนคำศัพท์ที่ตนเองเข้าใจและสามารถเขียนได้ด้วยตนเอง ในการทำการทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยจึงไม่อนุญาตให้ผู้เรียนใช้พจนานุกรม ผลปรากฏว่าผู้เรียนเขียนคำศัพท์และคันจิได้จำนวนไม่มากนัก

โดยหลักการผู้เรียนในระดับชั้นกลางตอนต้นควรเรียนคันจิมาแล้ว 400-500 ตัวและมีความรู้คำศัพท์

ประมาณ 2,000 คำ อย่างไรก็ตาม ผลจากการให้เขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ สะท้อนให้เห็นว่า ผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างยังมีพื้นฐานความรู้ด้านคันจิและคำศัพท์ไม่มากพอ แต่พบว่า แผนผังเชื่อมโยงคันจิมีประโยชน์ในการช่วยทบทวน และทำให้ทราบจุดบกพร่องของผู้เรียน ซึ่งบางคนยังขาดทักษะการเขียนคันจิที่ถูกต้องจากการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ 4 ครั้ง ทำให้ทราบว่า แม้แต่วิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ก็จำเป็นจะต้องมีการฝึกเขียนหลาย ๆ ครั้ง ผู้เรียนจึงจะสามารถใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเพื่อนำคันจิมาเขียนเรียงเรียงและทบทวนได้อย่างเข้าใจ

5.1.2 ผลการศึกษาลักษณะคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

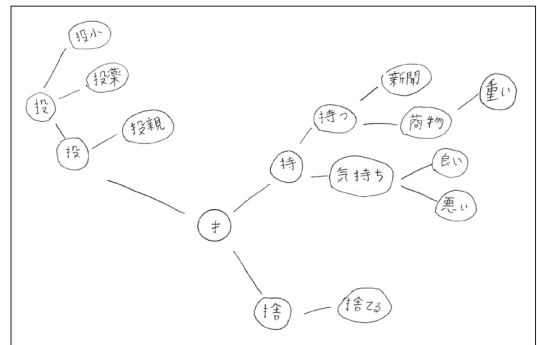
ลักษณะคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิทั้ง 4 ครั้ง สรุปได้ดังนี้

ครั้งที่ 1 เป็นครั้งแรกเริ่มต้น ผู้วิจัยกำหนดให้ผู้เรียนเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิโดยเชื่อมโยงออกจาก 才 และผู้เรียนยังไม่ได้รับข้อมูลใด ๆ จากผู้วิจัย ผู้เรียนจึงเขียนคันจิตามความคิดของตนเอง ซึ่งคันจิที่เขียนมีความหมายใกล้เคียงกับ 才 คือ 持, 捨 เป็นส่วนใหญ่ ส่วนการเขียนคำศัพท์ ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเขียนคำศัพท์ตามความคิดของตนเอง เช่น 持-持つ-時計-物-かばん, 授-授業-日本語-外国語-英語 เป็นต้น

ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนเป็นแผนผังเชื่อมโยงคันจิซึ่งผู้วิจัยจัดทำขึ้นโดยอ้างอิงจากข้อมูลคันจิที่ผู้เรียนเคยเรียนมาแล้ว และเพิ่มเติมคำศัพท์ใหม่ด้วย รวมทั้งอธิบายวิธีเขียนเพื่อเชื่อมโยงคันจิ ผลปรากฏว่า ผู้เรียนสามารถเขียนคันจิได้มากขึ้น คันจิที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ 指, 投, 握 ส่วนการเขียนคำศัพท์ ผู้เรียนสามารถเขียนคำศัพท์ได้มากกว่าครั้งที่ 1 เช่นกัน ได้แก่ 気持ち, 投げ, える, 重い, 荷物 ซึ่งทั้งคันจิและคำศัพท์เป็นสิ่งที่ผู้เรียนเรียนรู้มาแล้ว และปรากฏอยู่ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น จะเห็นได้ว่า แผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัย

จัดทำขึ้นเป็นตัวกระตุ้นความคิดของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถเขียนคันจิและคำศัพท์ได้เพิ่มมากขึ้น

ครั้งที่ 3 ยังคงพบว่า ผู้เรียนเขียนคันจิที่ปรากฏอยู่ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น เช่น 指, 投, 握 แต่ก็พบว่า มีคันจิที่ผู้เรียนเขียนขึ้นตามความคิดความเข้าใจของตนเองด้วย เช่น 捨, 払 เป็นต้น ส่วนการเขียนคำศัพท์ พบว่า ผู้เรียนเขียนคำศัพท์ตามความคิดของผู้เรียนได้มากกว่าครั้งที่ 2 เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่าผู้เรียน S1 และ S2 เขียนคันจิผิด 投小, 投葉, 投親 ซึ่งคาดว่าผู้เรียนจะตั้งใจเขียนคำว่า 小指, 葉指, 親指 แต่มีการจำสับสนระหว่างอักษรคันจิ 投 กับ 指

ภาพ 2 ตัวอย่างแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้เรียนเขียนคำศัพท์ผิด

ครั้งที่ 4 พบว่า นอกจากผู้เรียนจะเขียนคันจิที่ปรากฏอยู่ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นแล้ว ผู้เรียนยังสามารถเขียนคันจิได้ตามความคิดของตนเองเป็นจำนวนมากกว่า 3 ครั้งที่ผ่านมา คันจิที่เขียนเพิ่มเติมเอง ได้แก่ 払, 押, 振, 扱 เป็นต้น ส่วนการเขียนคำศัพท์ นอกจากคำศัพท์ที่ปรากฏอยู่ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น แล้วพบว่าผู้เรียนสามารถเพิ่มเติมคำศัพท์ตามความคิดของผู้เรียนเองด้วย เช่น 押-す, 扱-う เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้เรียน S1 ยังคงเขียนคำศัพท์ผิดในครั้งที่ 4 ด้วย เช่น 指小, 指葉 ซึ่งคาดว่าผู้เรียนตั้งใจจะเขียนว่า 小指, 葉指

ผลสรุปลักษณะคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ พบว่าผู้เรียนทุกคนเขียนศัพท์

คันจิผิด ลักษณะที่เขียนผิด ได้แก่ จำสลับกับตัวอื่นดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เขียนเส้นไม่ครบ เขียนเส้นเกิน และเขียนโดยใช้บุพพิต เช่น 「指」 เขียน 日 เป็น 口 「冷たい」 เขียนโดยใช้ ゃ 「物」 เขียนโดยใช้ 才 ดังนั้น การนำคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้แล้ว มาเขียนเรียบเรียงลงในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ สามารถทำให้ผู้เรียนได้ทบทวน อีกทั้งทำให้ผู้สอนสามารถตรวจสอบได้ว่า ผู้เรียนจดจำคันจิหรือคำศัพท์ได้ถูกต้องหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตจากผลการเรียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิของผู้เรียน 4 ครั้ง พบว่าคำศัพท์ใหม่ผู้เรียนเขียนเป็นคำศัพท์ที่ประกอบรวมกันระหว่างคันจิที่ผู้เรียนเรียนรู้มาแล้ว คือ 親指, 中指, 薬指 และ 小指 แต่ไม่มีผู้เรียนคนใดเขียนคำศัพท์คำว่า 人差し指 แม้ว่าจะเป็นคำที่กำหนดให้ ผู้เรียนก็มีแนวโน้มที่จะเลือกเขียนคำที่คุ้นเคยมากกว่า แผนผังเชื่อมโยงคันจิจึงอาจจะไม่เหมาะกับการใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้คันจิใหม่

5.2 ผลสรุปด้านจำนวนคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

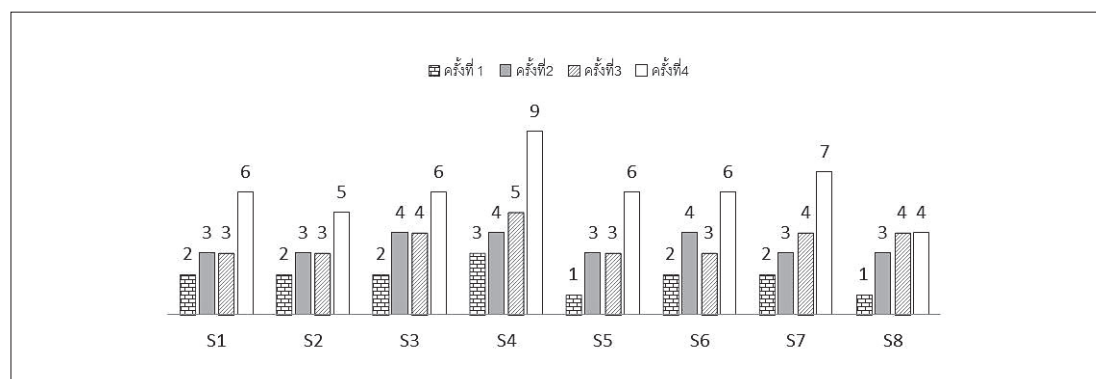
ผลการเรียนรู้ด้านคันจิและคำศัพท์ของผู้เรียนจากการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ จำแนกรายบุคคลได้ดังแผนภูมิที่ 2

ในการทดลองครั้งที่ 1 ให้ผู้เรียนเขียนคันจิเอง มีผู้เขียนคันจิได้ 1 ตัวอักษร 2 คน, 2 ตัวอักษร 5 คน และ

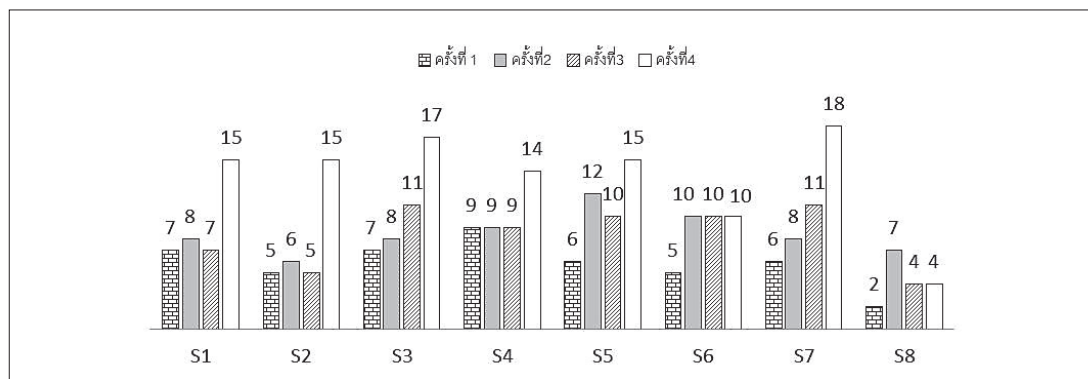
3 ตัวอักษร 1 คน ในการทดลองครั้งที่ 2 หลังจากให้ผู้วิจัยนำเสนอแผนผังเชื่อมโยงคันจิแล้ว และให้กลุ่มตัวอย่างเขียนใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถเขียนตัวคันจิได้มากกว่าครั้งที่ 1 ในการทดลองครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงเขียนคันจิได้จำนวนเท่า ๆ กับในครั้งที่ 2 พบเพียง 1 คนเท่านั้น (S6) ที่เขียนคันจิได้น้อยลงกว่าเดิม ซึ่งพบว่าผู้เรียนไม่ได้เขียน 指 ลงในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิครั้งที่ 3 แต่คันจิตัวนี้ปรากฏอีกครั้งในการเขียนครั้งที่ 4 ซึ่งคาดว่าผู้เรียนจดจำคันจินี้ได้ แต่อาจจะด้วยข้อจำกัดด้านเวลา จึงทำให้ผู้เรียนนึกไม่ออกจึงไม่ได้เขียนลงไปในแผนผังเชื่อมโยงคันจิครั้งที่ 3 และในการทดลองครั้งที่ 4 มีข้อสังเกตอีกประการคือ กลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถเขียนคันจิได้จำนวนมากกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ จึงอาจกล่าวได้ว่า การใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเพื่อเรียนรู้หรือจดจำคันจิและคำศัพท์ ก็จำเป็นต้องอาศัยการฝึกฝนและความเคยชินโดยการทำซ้ำ ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีเขียน และสามารถนำไปใช้เชื่อมโยงกับความคิดของผู้เรียนได้อย่างคล่องแคล่ว

จากแผนภูมิที่ 3 ในการทดลองครั้งที่ 1 ให้ผู้เรียนเขียนคำศัพท์เอง มีผู้เขียนคำศัพท์ได้ 2 คำ 1 คน, 5 คำ, 6 คำ, 7 คำ อย่างละ 2 คน และ 9 คำ 1 คน ในการทดลองครั้งที่ 2 หลังจากให้ผู้วิจัยนำเสนอแผนผังเชื่อมโยงคันจิแล้ว และให้กลุ่มตัวอย่างเขียนอีกครั้ง พบว่ากลุ่มตัวอย่างทุกคนสามารถเขียนคำศัพท์ได้มากกว่าครั้งที่ 1

แผนภูมิที่ 2 จำนวนคันจิที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิจำแนกรายบุคคล

แผนภูมิที่ 3 จำนวนคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิจำแนกรายบุคคล

จำนวน 7 คน และเขียนได้จำนวนเท่าเดิม 1 คน ในการทดลองครั้งที่ 3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงเขียนคำศัพท์ได้จำนวนเท่า ๆ กับในครั้งที่ 2 พบเพียง 1 คนเท่านั้น คือ S8 ที่เขียนคำศัพท์ได้น้อยลงกว่าเดิม ซึ่งพบว่า ผู้เรียน S8 เขียนคำศัพท์ได้ทั้งหมด 5 คำ แต่เขียนผิด 1 คำ และจากข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เรียน S8 ถึงสาเหตุที่เขียนคำศัพท์ได้น้อยลง S8 ระบุว่าเป็นคนที่ไม่ชอบท่องจำคันจิ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เขียนได้จำนวนน้อยกว่าผู้เรียนคนอื่น อย่างไรก็ตาม ในการทดลองครั้งที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างสามารถเขียนคำศัพท์ได้เป็นจำนวนมากกว่าครั้งที่ 1 อย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า เมื่อผู้เรียนได้ฝึกเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิจนสามารถเขียนเชื่อมโยงได้อย่างเข้าใจแล้ว การนำมาใช้กับการเรียนคำศัพท์โดยเชื่อมโยงกับความหมายพื้นฐานของคันจิ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์เป็นกลุ่มคำศัพท์ที่เพิ่มขึ้นได้

นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ผู้เรียน S6 ด้านคำศัพท์ที่เขียนได้จำนวนเท่ากันในครั้งที่ 2, 3 และ 4 พบว่า ในครั้งที่ 3 ถ้านับรวมคำศัพท์ที่เขียนผิดด้วย ผู้เรียนเขียนได้ 11 คำ ซึ่งมากกว่าครั้งที่ 2 คำที่เขียนผิดคือ 冷たい โดยเขียนด้วย ゃ ซึ่งคำนี้ผู้เรียนเขียนผิด 2 ครั้ง ส่วนในด้านการเชื่อมโยงคำศัพท์ พบว่า ในครั้งที่ 1, 2 และ 3 ผู้เรียนเขียนเชื่อมโยงเหมือนกันคือ 捨-捨てる-服-古い แต่ในครั้งที่ 4 เขียนเชื่อมโยงเป็น 捨-捨てる-ゴミ

นอกจากนี้ การเขียนเชื่อมโยงในครั้งที่ 4 ยังไม่สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์อื่น ๆ ได้ ส่วนใหญ่จะเป็นการเชื่อมโยงคันจิต่อคำศัพท์ คือ 投-投げる, 押-押す, 持-持つ, 捨-捨てる-ゴミ, 払-払う-お金-電話料 จึงทำให้คำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในครั้งที่ 4 ไม่แตกต่างกับครั้งที่ผ่านมา

และจากการวิเคราะห์ผู้เรียน S8 ซึ่งเป็นผู้เรียนที่อยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าผู้เรียนคนอื่น ๆ ผลจากการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิทั้ง 4 ครั้ง พบว่าจากครั้งแรกที่เขียนคันจิได้เพียง 1 ตัวอักษร และคำศัพท์ 1 คำ ในครั้งที่ 2 ที่ได้รับจากแผนผังเชื่อมโยงคันจิของผู้วิจัย ผู้เรียนเขียนคันจิได้ 3 ตัวอักษร (เขียนผิด 1 ตัวอักษร จึงไม่นับรวม) คำศัพท์ได้ 7 คำ และในครั้งที่ 3 เขียนคันจิได้ 4 ตัวอักษร คำศัพท์ 4 คำ (เขียนผิด 1 คำ จึงไม่นับรวม) และครั้งที่ 4 เขียนคันจิได้ 4 ตัวอักษร คำศัพท์ 4 คำ ซึ่งในครั้งที่ 4 สามารถเขียนได้ถูกต้องทั้งหมด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า วิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจินำมาใช้กับผู้เรียนที่มีเกณฑ์การเรียนค่อนข้างอ่อน และไม่ชอบเขียนคันจิได้เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเขียนคันจิให้กับผู้เรียนได้

5.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียน

หลังการทดลอง 4 ครั้งผู้วิจัยได้ทำแบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อ

ตารางที่ 2 สรุปข้อมูลความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนที่มีต่อการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความคิดเห็น	
	$\bar{X}$	แปลผล
1. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ช่วยฝึกให้มีจินตนาการคิดเชื่อมโยง	3.5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ทำให้ได้ทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้ว	3.5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. นักศึกษาเข้าใจวิธีการเชื่อมโยงระหว่างคันจิ และคำศัพท์ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ	3.5	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. แผนผังเชื่อมโยงคันจิ มีประโยชน์ในการเรียนคันจิ	3.25	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
5. แผนผังเชื่อมโยงคันจิ มีส่วนช่วยให้การเรียนคันจิน่าสนใจมากขึ้น	3.25	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. แผนผังเชื่อมโยงคันจิ ทำให้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่ได้อย่างมีหลักเกณฑ์ในการจดจำ	3.25	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ช่วยทำให้เข้าใจความหมายของคันจิจากรูปร่างได้	3	เห็นด้วย
8. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ช่วยให้คาดเดาความหมายของคันจิได้	3	เห็นด้วย
9. นักศึกษาจะนำวิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจิไปใช้กับการเรียนคันจิครั้งต่อ ๆ ไป	3	เห็นด้วย
10. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ช่วยให้จดจำคันจิได้ดีขึ้น	2.88	เห็นด้วย
11. แผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นสื่อการสอนที่น่าสนใจ ทำให้นักศึกษามีแรงจูงใจในการเรียนคันจิมากขึ้น	2.88	เห็นด้วย
12. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนคันจิ	2.87	เห็นด้วย
13. นักศึกษาชอบการเรียนคันจิมากขึ้น	2.75	เห็นด้วย
14. การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ เป็นวิธีที่ยาก	2.25	ไม่เห็นด้วย
รวม	3.06	เห็นด้วย

การใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ

- 1) แบบสอบถามให้ประเมินเป็น 4 ระดับ 14 หัวข้อ
 - 2) คำถามปลายเปิดสำหรับให้เขียนข้อเสนอแนะ
- นอกจากนี้ยังมีการสัมภาษณ์ติดตามผลรายบุคคล ผลจากแบบสอบถามสรุปได้ดังนี้

5.3.1 ผลจากแบบสอบถาม

จากตารางที่ 2 พบว่าความคิดเห็นและทัศนคติของผู้เรียนที่อยู่ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง 3 ลำดับแรกซึ่งมีคะแนนเฉลี่ย 3.5 เท่ากัน คือ

- 1) การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิช่วยฝึกให้มีจินตนาการคิดเชื่อมโยง
- 2) การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิทำให้ได้ทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้ว

3) นักศึกษาเข้าใจวิธีการเชื่อมโยงระหว่างคันจิ และคำศัพท์ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

จึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างเข้าใจวิธีการเชื่อมโยงในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ และได้ใช้จินตนาการเชื่อมโยงในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ซึ่งสามารถนำมาเป็นเครื่องมือในการทบทวนคำศัพท์ที่เรียนมาแล้ว

ส่วนประเด็นที่ผู้เรียนไม่เห็นด้วย ได้แก่ การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่ยาก (2.25) จึงกล่าวได้ว่า ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าแผนผังเชื่อมโยงคันจิไม่ยาก ส่วนประเด็นที่ผู้เรียนเห็นด้วยน้อยที่สุด ได้แก่ การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิทำให้นักศึกษาชอบการเรียนคันจิมากขึ้น (2.75) ซึ่งข้อนี้มีผู้เรียนไม่เห็นด้วย 2 คน จึงยังไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้เรียนทุกคนชอบเรียนคันจิจากการใช้วิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจิ และรองลงมา คือ การเขียน

แผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่เหมาะสมกับการเรียนคันจิ (2.87) ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าเห็นด้วย และมีผู้เรียนเพียงคนเดียวที่ไม่เห็นด้วยกับข้อนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่าวิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจิยังไม่ค่อยเหมาะสมกับการเรียนคันจิของผู้เรียนกลุ่มนี้

5.3.2 ผลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้เรียน

สำหรับข้อมูลในคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและการสัมภาษณ์ติดตามผลผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

1) ผู้เรียนมีความต้องการที่จะให้มีการใช้บุขุตัวอื่น ๆ เพิ่มอีกในการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ในการทดลองนี้ เนื่องจากมีเวลาจำกัดจึงสามารถทดลองใช้บุขุได้เพียงตัวเดียว การที่ผู้เรียนประสงค์จะลองเขียนแผนผังเชื่อมโยงความคิดกับบุขุตัวอื่น ๆ อนุมานได้ว่าผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ จึงให้ความสนใจและกระตือรือร้นที่จะใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิต่อไป

2) ในด้านการนำแผนผังเชื่อมโยงคันจิไปใช้ ผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าแผนผังเชื่อมโยงคันจิสามารถนำไปใช้เป็นวิธีการทบทวนคำศัพท์ได้ แต่ยังเห็นว่า กลวิธีเขียนเข้าไปเข้ามาเพื่อให้จำคำศัพท์เป็นวิธีที่จำเป็นสำหรับการท่องคันจิเพื่อสอบ นอกจากนี้ ผู้เรียนระบุว่า คำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนไม่ได้ออกแบบไว้สำหรับเขียนเชื่อมโยงให้เป็นแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

3) ผู้เรียนมองว่า การเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิโดยแตกออกไปเป็นคำศัพท์ที่เกิดรวม เช่น 気持ち ใช้ร่วมกับ 良い หรือ 悪い ซึ่งการเชื่อมโยงกลุ่มคำเกิดรวมนี้มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำคำศัพท์ที่สามารถนำไปใช้ในระดับประโยคได้ง่ายขึ้น

4) การนำแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่กระตุ้นให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด จินตนาการ เป็นวิธีที่น่าสนใจมากกว่าวิธีการเขียนซ้ำไปซ้ำมา และคิดว่านำมาใช้ในการเรียนการสอนคันจิได้จริง

6. การวิเคราะห์และอภิปรายผล

การใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิในการเรียนรู้คันจิสามารถวิเคราะห์และอภิปรายได้ 2 ประเด็นดังนี้

6.1 การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้

1) ด้านการเปลี่ยนแปลงความรู้คันจิ พบว่าการนำบุขุเข้ามาใช้ในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ ทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายพื้นฐานของคันจิมากขึ้น จดจำคันจิและศัพท์คันจิได้จากการทบทวนโดยการเชื่อมโยงความคิดในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ แต่แผนผังเชื่อมโยงคันจิอาจยังไม่เหมาะสมกับการใช้เป็นเครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้คันจิใหม่

2) ด้านการเปลี่ยนแปลงทักษะการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิ เมื่อผู้เรียนฝึกเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิจนคุ้นเคย ซึ่งเขียนทั้งหมด 4 ครั้ง โดยในครั้งที่ 4 ผู้เรียนเขียนคันจิและคำศัพท์ได้จำนวนมากที่สุด การที่ผู้เรียนมีความเข้าใจวิธีการเขียนแผนผังเชื่อมโยงระหว่างบุขุ คันจิ และคำศัพท์ และฝึกซ้ำ ๆ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนจดจำคันจิได้มากขึ้น

3) ด้านพฤติกรรมการเรียน จากการสังเกตผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรม พบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และร่วมมือในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิด จินตนาการของตนเองได้อย่างอิสระมากกว่าการท่องจำ

6.2 ด้านทัศนคติของผู้เรียนต่อการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ

1) ผู้เรียนยังมีความคิดเห็นว่า วิธีแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่ไม่ยาก

2) ผู้เรียนตระหนักถึงประโยชน์ของการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิในการเรียนรู้คันจิว่าช่วยให้จดจำคันจิได้ง่ายขึ้น

3) แผนผังเชื่อมโยงคันจิยังไม่สามารถทำให้ผู้เรียนทุกคนชอบเรียนคันจิได้

7. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาเรื่องการศึกษาการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิในการเรียนการสอนคันจิสำหรับผู้เรียนชาวไทยในระดับกลางตอนต้น โดยทำการทดลองใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิ 4 ครั้ง กับกลุ่มเป้าหมายจำนวน 8 คน พบว่า การใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ ด้านทัศนคติ และด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงด้านการเรียนรู้ คือ ผู้เรียนเข้าใจความหมายพื้นฐานของคันจิมากขึ้น ผู้เรียนมีความกล้าที่จะเพิ่มเติมคำศัพท์นอกชั้นเรียน ได้ฝึกใช้จินตนาการในการเรียนรู้มากขึ้น

2) การเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ ผู้เรียนเห็นว่าการใช้แผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นวิธีที่ไม่ยาก และมีประโยชน์ แต่ยังไม่สามารถจูงใจให้ผู้เรียนชอบคันจิได้

3) ด้านพฤติกรรมการเรียน จากการสังเกตผู้เรียนระหว่างการทำกิจกรรม พบว่าผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และร่วมมือในการเขียนแผนผังเชื่อมโยงคันจิเป็นอย่างดี

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่ายังมีปัญหาในงานวิจัยชิ้นนี้คือ

1) พื้นฐานความรู้ด้านคันจิและคำศัพท์ของผู้เรียนระดับกลางตอนต้นยังมีไม่มากพอ จึงทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงคำศัพท์ได้มากเท่าที่ควร และยังเขียนคันจิด้วยตนเองไม่คล่อง

2) พบว่ามีการเขียนผิด เนื่องจากไม่อนุญาตให้ใช้พจนานุกรม รวมทั้งมีข้อจำกัดด้านเวลา จึงอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดขึ้น ซึ่งข้อผิดพลาดนี้ อาจเป็นข้อผิดพลาดจากความไม่เข้าใจ หรือจากความประมาทก็ได้

อุปสรรคในงานวิจัยชิ้นนี้คือ เนื่องจากการทดลองสอนนอกเวลา และผู้เรียนเป็นอาสาสมัคร ผู้วิจัยจึงไม่สามารถกำหนดกลุ่มประชากรได้ และไม่สามารถเก็บข้อมูลในระยะยาวได้ จึงส่งผลให้ขนาดของกลุ่มประชากรที่ศึกษามีขนาดเล็ก และมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการทำกิจกรรม จึงยังไม่สามารถสรุปผลเชิงแนวโน้มได้ หากจะทำการศึกษาให้ได้ผลเชิงประจักษ์จำเป็นต้องมีกลุ่มประชากรที่ใหญ่และมีระยะเวลาในการศึกษาที่นานขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- [1] โทนี บูซาน, แบรี บูซาน. (2552). *คัมภีร์ Mind Map® [The mind map® book]*. (สัญญา ผลิตนันต์, นกตล จำปา, ผู้แปล). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ขั้วข้าว.
- [2] ธราเทพ แสงทับทิม. (2557). *เพิ่มพลังการจดและการจำของสมอง magic mind map*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: พราวโพเอท.
- [3] Busan, T. & Busan, B. (2003). *The mind map® book*. Great Britain: BBC worldwide limited.
- [4] Busan, T. (2002). *How to Mind Map*. Great Britain: Thorsons Publishers.
- [5] 飯島有美子 (2012). 「マインドマップによるノートテイキングの試しー「日本事情」クラスにおけるドキュメンタリー映像視聴の記録としてー」『関西国際大学人間科学部 研究紀 要13号, 187-194.
- [6] ——— (2015). 「語彙マップを掲載した漢字教材を使用したの漢字授業ー語彙習得 から作文へー」『JSL漢字学習研究会誌』7号, 19-28.
- [7] イングボルグ・ヴェルブランク (2012). 「漢字・語彙理解を助けるストラテジーー成功例 と失敗例の考察ー」『CEFP B1 言語活動・能力を考えるプロジェクト 2012 年度活動報告書』40-49.
- [8] 片岡久明 (2009). 「マインドマップを効果的に活用する学習方法の提案」『日本教育 情報学会年会論文集』第 25 卷, 364-365.
- [9] 関麻由美・池田幸弘 (2014). 「マインドマップを用いた漢字学習法ー質的分析の試みー」『JSL漢字学習研究会誌』6号, 80-86.
- [10] 高橋文徳 (2012). 「マインドマップが学習効果を高める要因の検証」『尚絅学園研究 紀要.B,自然科学編』第6 号, 11-18.
- [11] 田中ソノ (2004). 「マインドマップ」による指導法ー聴解授業の実践記録」『日本 語教育方法研究会誌』11号, 12-13.
- [12] 徳弘康代 (2003). 「漢字認知処理からみた効果的漢字習得法の研究ー相互結合型概念地図作成の試みー」『早稲田大学日本語教育研究』2号, 151-176.
- [13] 山本利一・大関拓也・五百井俊宏 (2009). 「マインドマップを活用した生徒の思考整理を支援する指導過程の提案」『教育情報研究』第 24 卷 第 3 号, 23-29.
- [14] 和田一菜 (2010). 「マインドマップを用いたライティング活動の試みー目標言語で考え、構成する力の育成を目指してー」『長崎大学留学センター紀要』18号, 81-96.

หน่วยงานผู้แต่ง: สาขาวิชาญี่ปุ่นศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

Affiliation: Japanese Studies Program, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Corresponding e-mail: kibbu13@gmail.com

ภาคผนวก

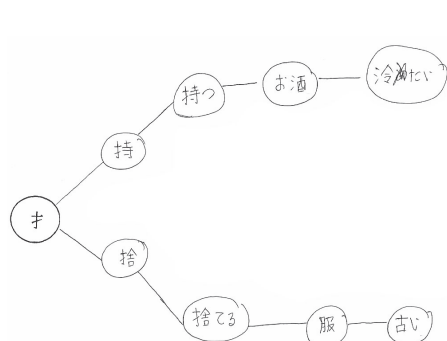
1) รายการคันจิและคำศัพท์ที่ผู้เรียนเขียนในแผนผังเชื่อมโยงคันจิ

ผู้เรียน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4	
	คันจิ	คำศัพท์	คันจิ	คำศัพท์	คันจิ	คำศัพท์	คันจิ	คำศัพท์
S1	持 捨	持つ 時計 物 かばん 捨てる ゴミ 新聞	持 投 指	持つ 荷物* 重い 気持ち 良い 小指 薬指* 悪い*	投 持 捨	良い 悪い 捨てる 重い 持つ 気持ち 新聞 荷物* 投小* 投薬* 投観*	押 指 投 持 捨 払	押す ボタン* 電話 指 指小* 指薬* 捨てる ゴミ 払う お金 投げる 持つ 気持ち 良い* 悪い 荷物 重い
S2	持 捨	持つ 本 物 捨てる 花	持 捨 指* 投	持つ 重い 気持ち 悪い* 捨てる 投げる 小指*	捨 持 投	捨てる 持つ 良い 気持ち* 物 薬 投観* 投小*	投 捨 払 指 持 押*	投げる ボール 捨てる 本 持つ* ボタン 電話 払う 金 指 中指 小指 持つ 気持ち 悪い 良い* 本
S3	持 授	持つ 花 本 授業 英語 日本語 外国語	捨 持 投 指	捨てる 持つ お金 持ち 荷物* 本 投げる 小指 親指 中指	持 指 授 捨	持つ 荷物 時計 授業 日本語 宿題 先生 学生 大学 捨てる 本	払 指 押 授 捨 持	払う お金 親指 中指 持つ 本 荷物 捨てる 恋人 ゴミ 授業 先生 学生 大学 押す 電話 ボタン
S4	捨 投 持 物*	捨てる ゴミ 新聞 投げる ボール 皿 持つ 本 時計	捨 指 投 持	捨てる 小指 薬指 中指 親指 投げる 持つ 荷物* 気持ち 良い	指 握 投 捨 持	持つ 捨てる 投げる 皿 把握 小指 薬指 中指 親指 荷持*	振 抽 持 払 投 扱 指 握 捨	抽選 振る 捨てる 指 小指 薬指 中指 親指 扱う 投げる 払う お金 気持ち 持つ 荷物*
S5	持	持つ 花 かばん 小さい 大きい 黒い	投 持 握	投げる 心 友人 恋人 小さい 大きい 一つ 持つ 花 多い 料理 味がこい	指 把 持 捨	足 手 時間 心 持つ お金 宿題 出す 先生 学生 問題* 把握*	投 扱 持 指 払 捨	扱う 持つ 花 気持ち 白い 指 手 足 払う お金 水 捨てる 心 問題* 投げる 宿題
S6	持 捨	持つ お酒 冷たい* 服 古い 捨てる	捨 指 持 投	捨てる 服 古い 持つ 気持ち 荷物 重い 投げる 中指 小指	投 捨 持	投げる 捨てる 服 古い 持つ 本 日本語 お酒 冷たい* 物 重い	捨 払 持 指 押 投	捨てる ゴミ 払う お金 電話料 払い 持つ 押す 投げる
S7	持 捨	持つ お金持* 皿 壊れる 捨てる ご飯	持 捨 投	持つ 気持* 心配 投げる 捨てる 荷物* お金持* 友人 外国人 日本人 中国人	払 投 持 捨	捨てる 花 払い 物 使い物 食べ物* 飲み物 投げる 持つ 本 お皿 壊れる お金持ち	払 捨 持 扱 投 押 指	払い 払う 電話 お金 皿 箱 お金持ち 持つ 気持ち 優しい* 心配 父 母 子供* 扱う 投げる 押す 電話 友だち 捨てる
S8	持	持つ かばん	持 指* 握 投	持つ 本 読む 投げる もの 気持ち 人	持 指 投 捨	持つ 本 読む 大変 指ける*	持 投 指 払	持つ 物 投げる 払う

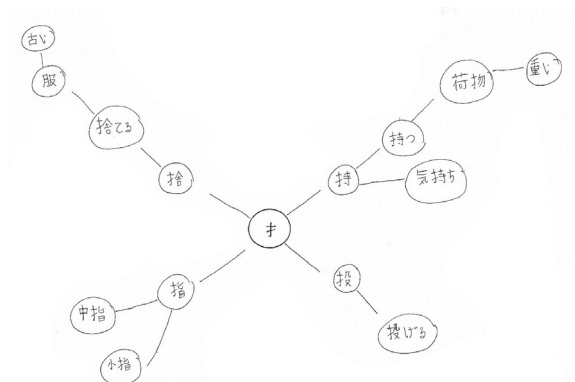
* คำที่เขียนผิด

2) ตัวอย่างแผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้เรียนเขียน ครั้งที่ 1 - 4

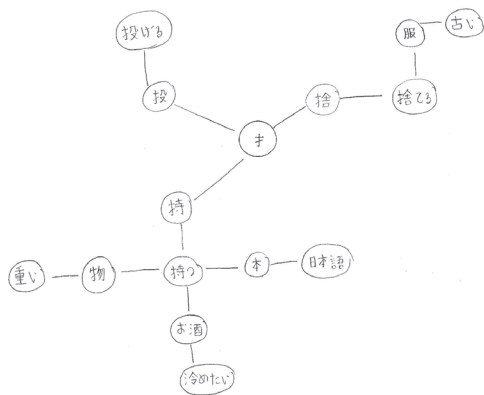
ครั้งที่ 1

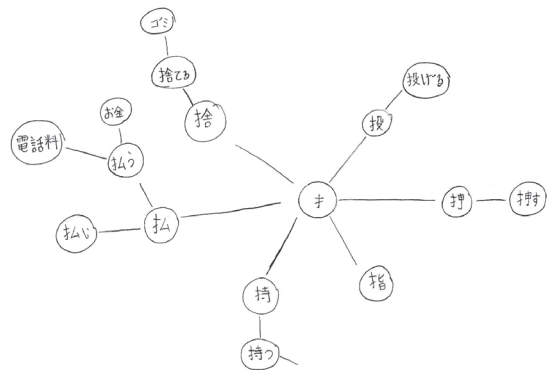
ครั้งที่ 2

ครั้งที่ 3

ครั้งที่ 4

3) แผนผังเชื่อมโยงคันจิที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น

